Dr. BOHUŠ RIEGER

† 29. května 1907.

Mezi májovými květy odešel professor *Bohuš Rieger*. Odešel v mužném věku, uprostřed neumdlévajícího tvoření, daleko před hranicí, která kladena bývá délce života i zdárným výkonům ducha.

Odešel dříve, než ještě mohl plně využíti všech výtěžků svých prací namahavých a dlouholetých, v době, kdy upínaly se naň zraky vědeckého světa právnického s dychtivostí a očekáváním, že s á m shrne obraz celé své životní činnosti a soustavně nám předá vše to, o čem by si byl přál, aby na nás přešlo jako jeho j e d n o t n ý vědecký odkaz.

A tragický rys jen ještě více je sesílen, že vše přišlo tak krátce: v úterý ráno doletěly první poplašné zvěsti, plné smutku, a ve středu když kladly se večerní stíny po jeho zamilovaném údolí pod Karlštejnem, spal *Bohuš Rieger* pod krytem útulné své vily věčný sen.

Za nedlouho měl se dočkati p a d e s á t i l e t é h o výročí svých narozenin.

Než dříve ještě místo projevů blahopřejných objevily se černé rámce v denních listech a náhle místo jubilea bylo tiché requiem.

Skon jeho byl zakončením života plodného neobyčejně a nikdy neunaveného, věnovaného cele nejpilnější práci, co nejbohatšího na takové výsledky s a m o s t a t n é, jakými jen duch význačně

bádavý se může honositi. Život jeho od mládí znal málo chvil oddechu, tak jako osud, stihaje jej v krátkých přestávkách ranou za ranou, neušetřil jej ostrých bolestí a nedopřál mu mnoho okamžiků nezkaleného osobního štěstí.

Vylíčiti celý význam toho, jejž pomáhali jsme v sobotu 1. června ukládat do studené hrobky vyšehradského hřbitova, je zůstaveno příštímu sešitu tohoto časopisu.

Tam bude podrobně lze ukázat, jak zesnulý pronikal minulost, jak nás učil seznávat působení minulosti na přítomnost, jak dovedl však také ovládnouti přítomnost — a z poznávání historických skutečností vrhnouti pohledy i do budoucnosti a vztýčiti pro ni politické ideály.

Jemu historie skutečně byla učitelkou života, z ní podával se mu největší jeho ideál politický, představa národa politicky samostatného v samostatném státu, ovládaného a řízeného vlastním a původním českým právem státním.

A zjišťování elementů tohoto vlastního práva, jak z minulosti nám byly dochovány právně platné a spravedlivě nepopíratelné, bylo takřka duší jeho vědeckého života a pramenem jeho vnitřních vědeckých radostí. A celou další část své činnosti, stejně zanícené a horoucí, věnoval zkoumání, jak ony elementy z minulosti nepřetržitě dochované naplniti a oživiti duchem novým, jak navázat na ně organisace moderního státu a uskutečňovati tak pokrok našeho života národního.

Zdůvodnit vědecky historické právní nároky českého národa na státní samostatnost a přizpůsobit nároky tyto potřebám současného života ústavního — byl úkol, jehož záslužné řešení zůstane nerozlučně spojeno s jeho jménem.

Smrt překvapila jej v těchto touhách. Zemřel pod hradem, v němž chovány byly kdysi symboly samostatnosti Koruny České.

Zemřel, uloživ nám skvělé vylíčení historických i nynějších práv Koruny České v poslední své práci, v dobrém zdání o Královském hradě pražském.

Tímto posledním památníkem, jenž je také posledním pramenem a přehledem jeho základních názorů, předčasně zakončen je obraz životní činnosti zesnulého.

A tento sešit „Sborníku věd právních a státních“ zakončuje zároveň zase obraz jiné jeho činnosti vynikající, jeho úsilí o pro-

hloubení vědeckého studia právnického, o stálý rozvoj a utěšený pokrok české vědy právní, o rozšiřování obzorů českého právnictva.

Za pomoci členů fakulty právnické založil „Sborník", jej udržoval s nezištností a obětavostí, jež neznala mezí. Jen z onoho nadšení, jímž každé chvíle dovedl vzplanouti pro dobro vědecké a národní, lze vysvětliti onu lehkost, s jakou vždy byl hotov přinášeti oběti.

Sedm let stál „Sborník" pod jeho vedením. Prospěchy vědecké „Sborníku" nikdy nespouštěl s očí, jemu platila také poslední péče zesnulého. Do poslední chvíle staral se o své přispívatele. „Sborníku" věnoval ještě takřka poslední své síly.

Poslední tento sešit ještě celý k tisku připravil. Proto nese také ještě jeho jméno, neboť naposledy vychází za jeho r e d a k c e, byť i po jeho smrti.

A podobná byla jeho činnost v „Knihovně Sborníku", kterou založil pro pěstování české vědy právní. Tu povzbuzoval mladší síly, ochotně podával pomocné ruky, vždy věděl rady a dával cenná upozornění, dovedl uznati každou snahu, pro chyby měl úsudky jemné a blahovolné, aby nikoho neodstrašoval.

Jen ten, kdo sám zažil tu obětavost bezpříkladnou a kdo ji viděl z blízka, dovede ji po zásluze oceniti a bude jen hořce litovati, že je navždy znemožněno, aby se kdy mohl za ni odvděčiti. Byl' zesnulý muž skromný, nečekal díků, ni slov uznání. Skromně a tiše žil, tak také zemřel.

Ale každý z nás, jemuž dostalo se tu pokynů přátelských a otcovsky laskavé, ba něžné péče, zachová prvému redaktoru „Knihovny" světlou a neskonale milou památku.

Vzpomínky na jeho dobu zůstanou nám na vždy.

Tak *Bohuš Rieger* poctivě plnil slova muže, jehož byl v pravdě hodným potomkem a nejhodnějším dědicem, *Františka Palackého,* jenž nedlouho před svou smrtí naposledy napomínal svůj národ: „Teď potřebí, abychom se vzdělávali a dle vzdělaného rozumu jednali — to jest jediná závěť, kterou bych národu svému, takřka umíraje, odkázal." A dnes heslo toto truchlivě zní nad osiřelou družinou, která tvořila spolupracovníky vnukovy.

Jim pak, bývalým těm spolupracovníkům, vzchází povinnost vážná, započaté snahy zesnulého vésti dále za týmiž cíly, za prohloubením vzdělání a bádání právnického, za hledáním širších

obzorů, vydatných nových směrů a stále hlubších základů, za podněty živými a plodnými, jež by vedly opět k novým vyjasňovacím rozborům a vyčerpávajícímu proniknutí látky — vše to pod jedinou vůdčí ideou, zesnulému tak drahocennou, ve službách rozkvětu a pokroku české vědy.

A v této práci na poli české vědy odlesky mocného ducha, jejž jsme ztratili, zazáří znovu.

Těžko dnes, psáti více. Vždyť sotva ještě chápeme, že již nikdy více nevrátí se mezi soudruhy své v povolání akademickém, že nikdy víc nebude moci rozechvěti posluchače svým milým, přesvědčivým hlasem, svým laskavým pohledem upřímných modrých očí, že na vždy je ztraceno, abychom ještě aspoň jednou octli se pod působením jeho vývodů všestranně pronikavých, přednesených mírně, ale pevně, za nimiž pokaždé stála celá osobnost, uchvacující svojí opravdovostí a hřející přitažlivostí dobrého srdce.

Samo ono zřejmé pohnutí, jež znáti bylo na účastnících poslední jeho cesty, bylo výrazem všeobecného a hlubokého smutku, že universita loučí se s jedním ze svých členů znamenitých a Čechy se synem ze svých nejvěrnějších, s mužem svrchovaně spravedlivým a šlechetným, aristidovsky čisté, ryzí povahy a poctivé, vzácné duše.

A bylo vskutku dojemné pozorovat účastenství na pohřbu: dostavil se široký svět vědecký, přišli zástupcové ze všech vrstev a z nejrůznějších povolání, nositelé nejvyšších hodností veřejných a společenských, přišli členové všech politických stran, názory svými hodně vzdálených, tak jako by zesnulému aspoň po smrti chtěli pohromadě dát na jevo svoji vděčnost a odplatit mu najednou za veškeru tu lásku, za to, že myšlénce na národ svůj dával všechno, že jí sloužil tím, co měl nejcennějšího, celou silou jasného rozumu a každým úderem svého ušlechtilého srdce, tak jako jí sloužili nezapomenutelný jeho otec a veliký jeho děd, náš největší buditel a učitel, otec národa.